

ПИТАННЯ СТАНУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНІ ТА СВІТІ

Продовольча безпека країни є частиною концепції міжнародної глобальної стабільності всіх країн світу. Вона передбачає пошук колективних і конструктивних способів та механізмів вирішення протиріч, які накопилися і виникають в організації гарантованого забезпечення населення продуктами харчування. Одним із аспектів продовольчої безпеки є глобальний, який пов'язаний з диспропорціями розвитку продовольчого господарства окремих регіонів і держав, зростанням світових цін і наявністю значних груп населення, що харчуються неповноцінно, або взагалі голодують. За даними Організації з питань продовольства і сільського господарства ООН, за останнє десятиліття світові ціни на продовольчі продукти зросли більш ніж удвічі.

Об'єктивними причинами світової тенденції підвищення цін на ринках агропродукції є наступні. Постійне збільшення чисельності населення планети; зменшення площ, придатних для вирощування та обробітку сільськогосподарських культур за рахунок нецільового використання земельних угідь; збільшення обсягів вирощування культур з метою виробництва біопалива; скорочення пропозиції аграрної продукції, яке пов'язане з поступовою зміною кліматичних умов, несприятливими погодними умовами, стихійними лихами у деяких країнах-виробниках та інші. Співпраця України з країнами-членами міжнародної продовольчої та сільськогосподарської організації (ФАО), вступ у 2008 році до Світової організації торгівлі та інших міжнародних економічних об'єднань, обумовлює, на сьогодні, вплив зовнішнього середовища на розвиток вітчизняної харчової промисловості. При цьому поступальний розвиток як вітчизняної, так і світової економіки тісно пов'язаний з поглибленням та активізацією глобалізаційних процесів. І тому, жодна країна у світі не зможе забезпечити сталий економічний розвиток, якщо вона не має можливості забезпечити населення своєї держави якісним, повноцінним харчуванням [3, ст. 106]. Початок розвитку ринкових процесів в Україні зумовлює переорієнтацію методів

управління підприємствами харчової промисловості (менеджменту) з її забезпечення поточного результату в площину довгострокового дотримання конкурентних переваг, формування яких є гарантом тривалого ефективного функціонування суб'єкта господарювання і залежить, звісно, від якості реалізації його потенціалу.

Харчова промисловість України, яка виробляє продукти харчування, є гарантом продовольчої безпеки країни, дослідженням якої займалися й займаються чимало науковців. Зокрема: Г.М.Калетнік, П.Т.Саблук, Д.О. Мельничук, С.М.Кваша, М.А.Лисак, О.М.Варченко та інші. Зниження купівельної спроможності населення внаслідок інфляції, нестача коштів для закупівлі сировини, збитковість сільського господарства при якій зменшується сировинна база для промислових підприємств та падіння рівня прибутковості переробних підприємств негативно впливають на розвиток галузі. Останнє десятиріччя характеризується загостренням проблеми забезпечення продовольчої безпеки України, виникненням загрози продовольчої кризи, і, як наслідок, загрозою економічній безпеці країни та здоров'ю майбутніх поколінь.

На сьогодні фактичний рівень продовольчого споживання в Україні відчутно нижче рекомендованих норм здорового харчування. Так, у 2011 році середньодобова поживність раціону українця становила 2951 ккал, що на 18% перевищує граничний критерій (2500 ккал). При цьому, основну частину калорій українці споживали разом із продукцією рослинного походження. Натомість, лише 27,3% середньодобового раціону забезпечується за рахунок вживання продукції тваринного походження, що у 2 рази нижче за встановлені норми споживання (55%). Разом з тим, за останні роки по більшості основних видів продовольства фактичне споживання знаходилося вище раціональних норм. Суттєво зросло, порівняно з попередніми роками, споживання овоче-баштанної продукції (на 13,4%), яєць (на 6,9%) [1]. Не дивлячись на це, зберігається тенденція зменшення споживання молочних продуктів – на 46%, м'яса - на 36%, риби та рибопродуктів – на 33%.

До наслідків зниження середньодушового споживання населенням молока можна віднести довготривале скорочення поголів'я корів у всіх категоріях господарств. Негативним моментом погіршення показника споживання риби та рибопродуктів є зменшення середньодушового споживання цієї продукції, обумовленого низьким платоспроможним попитом населення.

При цьому збільшення раціональної норми споживання хлібопродуктів, картоплі, рослинної олії є свідченням незбалансованості харчування населення, яке намагається забезпечити власні енергетичні потреби за рахунок більш економічно доступних продуктів. Негативною тенденцією останніх років є зменшення в раціоні українців тих видів продовольства, споживання яких найбільше відстає від раціональних норм. Наведені дані підтверджують актуальність проблеми у сфері зростання виробництва та споживання продуктів харчування у світовому вимірі як головному фактору існування та подальшого розвитку людини.

На сьогодні для України головним пріоритетом забезпечення належного рівня продовольчої безпеки є насичення ринку власною продовольчою продукцією. Має бути переоцінена роль аграрного сектору в економіці країни, і тому державна підтримка галузі є однією з пріоритетних аспектів вирішення проблеми продовольчої безпеки країни на сучасному етапі. В Україні повинен бути створений дієвий механізм захисту національних інтересів у відносинах з іншими державами при вирішенні продовольчих проблем. Слід зазначити, що забезпечення вітчизняного виробництва продуктів харчування європейським стандартам, є передумовою її конкурентоздатності на зовнішніх ринках.

Отже, в умовах відновлення економіки України, необхідно забезпечити базу для стабільного розвитку аграрного виробництва та підвищення його конкурентоспроможності[2,ст.256]. Серед переліку чинників конкурентоспроможності продукції харчової промисловості (модернізація та технічне переозброєння галузі, впровадження сучасних технологій та систем управління якістю, розробка нових видів продукції) дуже часто відзначається її

екологічна чистота при умовах дотримання стандартів, які відповідають європейським вимогам.

Пріоритетними напрямками розвитку АПК у поєднанні з продовольчою безпекою України, на нашу думку, мають бути: забезпечення ефективності внутрішнього ринку та цінового регулювання, сприяння підвищенню захисту інтересів вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках, активізація інвестиційної діяльності у сільськогосподарському виробництві, оновлення матеріально-технічної бази аграрних підприємств, охорона земель та покращення родючості ґрунтів, підвищення якості продуктів харчування і їх відповідності міжнародним стандартам.

Література:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] -Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Саблук П.Т. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери : наукова доповідь / за заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – с. 254-267
3. Уманців Ю.М. Економічна конкуренція в умовах фінансової глобалізації/ Ю.М. Уманців// Фінанси України. – 2009. - №10. – С.106.